

УДК 81'42; 801.7

Г.А. Жанұзақова, Р. А. Маткәрімова

(Өл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті,

Алматы, Қазақстан Республика, e-mail: gulmir_zhan@mail.ru, raushan_2003@mail.ru)

ШЕТ ТІЛІН ОҚЫТУДА БҰҚАРАЛЫҚ АҚПАРАТ ҚҰРАЛДАРЫНЫҢ РӨЛІ

Түйіндемe: Бұл мақалада шетел тілін оқытуда оқушылардың білім-біліктілік, танымдық, коммуникативтік біліктілігін, олардың сөйлеу дағдысын дамыту мақсатында оқу үрдісінде бұқаралық ақпарат құралдарын пайдалана және түсіне білуге үйретудіңде маңызы зор. Осы бағытта шет тілі сабағын оқыту үрдісінде оқушылардың біліктілігін қалыптастыру және дамыту мәселесі үлкен мәнге ие. Педагогикалық көкейкесті мәселелерінің бірі – шет тілін оқытуда бұқаралық ақпарат құралдарын пайдалану әдістерінің қолданылуын көрсетіп, шетел тілі сабағында оқушылардың коммуникативтік біліктілігін дамыту жолындағы ерекшеліктерін саралайды. Тіл проблемаларын оңтайлы шешу- ұлт аралық қатынастыр үйлесімділігінің, халық бірлігі мен қоғамдық келісімді нығайтудың түп қазығы болып табылады.

Қазіргі таңда бүкіл әлемдегі өркениетті дамыған елдердің басты көңіл бөліп отырған мәселесі- оқытудың жаңа бағыттарын қолдана отыра, оқушыға жалпы бірдей қалыптасқан жан-жақты, өмір тәжірибесіне ұштастырған терең білім беріп,білікті тұлға қалыптастыру.

Ал, шетел тілін үйрену,оның қолданыс аясын кеңейту ел басшымыздың үштұғырлы саясаты арасында және де еліміздегі тіларалық байланыстардың, өзара қарым- қатынастардың нығаюы кезеңіндегі өзекті де келе- лі мәселелер болып табылады.

Кілтті сөздер: бұқаралық ақпарат, оқыту әдістемесі, коммуникативтік жағдаяттар.

XXI ғасыр – бұл ақпараттық қоғам дәуірі, технологиялық мәдениет дәуірі, айналадағы дүниеге, адамның денсаулығына, кәсіби мәдениеттілігіне мұқият қарайтын дәуір.

Қазіргі заман талабына сай адамдардың мәлімет алмасуына, қарым қатынасына ақпараттық – коммуникациялық технологиялардың кеңінен қолданысқа еніп, жылдам дамып келе жатқан кезеңінде ақпараттық қоғамды қалыптастыру қажетті шартқа айналып отыр. Осы орайда келешек қоғамымыздың мүшелері – жастардың бойында ақпараттық мәдениетті қалыптастыру қоғамның алдында тұрған ең басты міндет. Бүгінгі таңда бүкіл әлемде болып жатқан өзгерістер адам өмір сүріп жатқан ортадағы барлық салаларына, соның ішінде, білім беру саласын да әсер тигізуде.

Оқытудың ақпараттық технологиясы – бұл ақпаратпен жұмыс жасау үшін арнайы тәсілдер, педагогикалық технологиялар, бағдарламалық және техникалық құралдар (кино,аудио және видеоқұралдар, компьютерлер, телекоммуникациялық желілер). Мысалы: оқушылар, студенттер, оқытушылар интернет талаптарында берілетін құжаттардағы тапсырмалар мен жаттығуларды орындай алады, үйреніп жүрген тілінде электронды почта, бейне-конференция, анықтама каталогтар, жүйеде сөйлеу(chat), виртуалды қатынас клубтары – конференцияларға қатыса алады. Сонымен бірге белгілі бір уақытта мәтіндік хабарламалар мен алмасуға, радио бағдарламаларды тыңдауға, бейнероликтер көруге, яғни ақпараттың кез келген түрін қолдануына толықтай мүмкіндіктері бар. Ақпаратты қандай да арақашықтыққа тез арада жеткізу, алыстағы ақпарат көздерін пайдалану мүмкіндігі интеративтік іздеу жүйелері мен өз бетімен іздеу, сондай-ақ алынған материалдарды түрлі тіл тасушыларға ауыстырып салу мен т.б сол сияқты интернет артықшылық көздері пайдаланылады. XXI ғасыр табалдырығын білім мен ғылым инновациялық технология бағытымен дамыту мақсатымен аттауымыз үлкен үміттің басты нышаны болып табылады. Ұрпағы білімді халықтың болашағы бұлыңғыр болмайды дегендей, жас ұрпаққа саналы, мән-мағыналы, өнегелі тәрбие мен білім беру бүгінгі күннің талабы. Елбасымыз Н.Ә Назарбаев Қазақстан халқына Жолдауында «Білім беру реформасы табысының басты өлшемі-тиісті білім мен білік алған еліміздің кез келген азаматы әлемнің кез келген елінде қажетке

жарайтын маман болатындай деңгейге көтерілу болып табылады. Біз бүкіл елімізде әлемдік стандарттар деңгейінде сапалы білім беру қызыметіне қол жеткізуге тиіспіз» деп атап көрсетті. Қазақстан Республикасының тәуелсіз елге айналып, әлемдік өркениеттің даму жолына түсуі, шетел тілін жетік меңгеруді талап етеді. Шетел тілін оқытудың мақсаты- оқушылардың сол тілде қарым-қатынас жасай алу негіздерін меңгеру болып табылады.

Қазақстанның білім беру жүйесінің әлемдік білім кеңістігіне біртіндеп өту жағдайында шет тілдерін оқытудың рөлі артады. Тілдерді дамыту- еліміздегі мемлекеттік саясаттың ең маңызды бағыттарының бірі. Тіл проблемаларын оңтайлы шешу- ұлт аралық қатынастыр үйлесімділігінің, халық бірлігі мен қоғамдық келісімді нығайтудың түп қазығы болып табылады. Қазіргі таңда бүкіл әлемдегі өркениетті дамыған елдердің басты көңіл бөліп отырған мәселесі- оқытудың жана бағыттарын қолдана отыра, оқушыға жалпы бірдей қалыптасқан жан-жақты, өмір тәжірибесіне ұштастырған терең білім беріп, білікті тұлға қалыптастыру. Ал, шетел тілін үйрену, оның қолданыс аясын кеңейту ел басшымыздың үштұғырлы саясаты арасында және де еліміздегі тіларалық байланыстардың, өзара қарым- қатынастардың нығаюы кезеңіндегі өзекті де келелі мәселелер болып табылады. Шетел тілін оқытуда оқушылардың білім-біліктілік, танымдық, коммуникативтік біліктілігін, олардың сөйлеу дағдысын дамыту мақсатында оқу үрдісінде бұқаралық ақпарат құралдарын пайдалана және түсіне білуге үйретудіңде маңызы зор. Осы бағытта шет тілі сабағын оқыту үрдісінде оқушылардың біліктілігін қалыптастыру және дамыту мәселесі үлкен мәнге ие. Мақаладағы педогогикалық көкейкесті мәселеле – шет тілін оқытуда бұқаралық ақпарат құралдарын пайдалану әдістерінің қолданылуын көрсетіп, шетел тілі сабағында оқушылардың коммуникативтік біліктілігін дамыту жолындағы ерекшеліктерін саралайды. ХХІ ғасырдың ерекшелігі – ол жаһандану мен ақпараттандырудың алдыңғы орында болуы. Тіл осы айтылған екі құбылыстың аясында тілдерді үйретуге нақты жол ашуы тиіс. Қазіргі заманғы озық технологияны кеңінен қолдану үшін электрондық оқулықтар, мультимедиалық сабақтар, бұқаралық ақпарат құралдары жүйесін жасақтап, қолдану күн тәртібінен түспейді.

Шет тілі ана тілімен қоса оқушының сөйлеу қабілетін және жалпы дамуын ғана жетілдіріп қоймайды, оны өзін қоршаған айналасындағы адамдармен қарым- қатынас мәдениетіне де үйретеді. Оқушының шетел тілінде сөйлеу қабілетін жетілдіру мектепте берілетін білім мазмұнының негізгі мақсаты болып табылады. Шетел тіліндегі бұқаралық ақпарат құралдары материалдарымен таныса отырып, оқушылар басқа халықтың мәдениетін, тарихын, әдебиетін, дәстүрән танып біледі және оны шет тілінде жеткізуге машықтанады.

Студенттерге шет тілі сабағында бұқаралық ақпарат құралдарын пайдалану арқылы оқытудың бүгінгі таңда әлі де толық шешілмеген мәселелері болуына байланысты, мақала тақырыбы «Шетел тілін оқытуда бұқаралық ақпарат құралдарының рөлі» - деп алынды. Мақсаты: оқушылардың бұқаралық ақпарат құралдарын пайдалана отырып, сауатты сөйлеуіне дағдыландыру, айтайын деген ойының түп мақсаты айқын, жүйелі оймен жеткізуге үйрету, сөздік қорын дамыту. Бұқаралық ақпараттар құралдарының тиімділігі; шетел тілінде бұқаралық ақпарат құралдарын қолдану арқылы сөздік қорды байыту; газет, телеарна материалдарын талдау арқылы сөйлеу дағдысын қалыптастыру; шетел тілін оқытуда бұқаралық ақпарат құралдарын пайдалана білуге үйрету;

Жалпы «бұқаралық ақпарат құралдары не?» деген сұраққа тоқтала кетсек: бұқаралық ақпарат құралдары - арнайы техникалық құралдардың көмегімен, кез келген тұлғаларға әртүрлі мәліметтерді ашық жариялауға арналған ақпараттар. Біз дүние жүзіндегі күнделікті жаңалықтар мен таныстыратын газеттерді, радио мен теледидарды «бұқаралық ақпарат құралдары» деп атаймыз. Ал, «ақпарат» сөзі латынның түсіндіру, баяндау, мәлімет деген ұғымдарды білдіретін «information» сөзінен шыққан. Қазіргі ақпарат сөзі күнделікті тұрмыста, ғылымның әр түрлі: философия, экономика, физика, математика, информатика тағы басқа салаларында кеңінен қолданылады. Бірақ әр бір ғылымның ақпарат туралы өз ұғымы мен түсінігі бар. Олардың ерекше белгілерін атап көрсетеді: жариялылық, яғни тұтынушылардың шексіздігі; арнайы техникалық құралдардың, аппаратуралардың болуы; ақпарат таратушының (коммутатор) қабылдаушыға біржақты ықпалы; тұтынушы аудиторияның тұрақсыз әркелкілігі. Қоғамның өмір сүруін қамтамасыз етудегі бұқаралық ақпарат құралдарының рөлі зор. Бұқаралық ақпарат құралдарының қызыметі азаматтарға, қоғамға аса маңызды жалпы оқиғалар, құбылыстар, процестер жайлы мағұматтарды таратудан тұрады. Бұл қызыметсіз кез келген қоғамның толыққанды өмір сүруі мүмкін емес. Біз теледидардан жаңалықтарды көреміз, радиодан естиміз, бір-бірімізден қызықтырған нәрселерді сұраймыз, яғни ақпарат аламыз. Бұл мысалдардан біз «ақпарат» деген сөз белгілі бір хабардың, жаңалықтың, өткен оқиғаның мазмұнын білдіретінін көреміз. Қазіргі

қоғамда адам өз өмірінің әр кезеңінде білімнің басым көпшілігін осы бұқаралық ақпарат құралдары арқылы алады.

Бұқаралық ақпарат құралдары адамдардың бойына әлеуметтік ережелерді, құндылықтарды сіңіріп, мінез-құлықтарын қалыптастыруға септігін тигізеді. Бұқаралық ақпарат құралдары жүйелі түрде күнделікті хабарламасы жалпы әлемдік процестердің бір бөлігі ретінде өзінің қоғамға, мемлекетке, саясат әлеміне қатысты көрсетеді. Бұқаралық ақпарат құралдары мүдделерді тоғыстырушы қызыметі: бұқаралық баспасөз бен теледидар арқылы алғашқылардың бірі болып қоғамдағы өзекті мәселелерге назар аударады, ықтимал әлеуметтік және саяси қақтығыстар жайлы дабыл қағып, билік құрылымдарын жағдайды саралап, арнайы шешім қабылдауына итермелейді. Сондай – ақ олар қоғамға өмірлік маңызы бар міндеттерді шешеуге азаматтарды жұмылдыруда биліктің тиімді одақтасына айнала алады.

ӘДЕБИЕТТЕР

[1] Домбровская А.В. Использование современных методов обучения при подготовке менеджеров. // Научный журнал НИУ ИТМО. Серия «Экономика и экологический менеджмент». 2014. №1
Полат Е.С. Интернет на уроках иностранного языка // М., ИЯШ, 2001, №2, с. 24-28. Білімзаны. Алматы, 2007ж.

[2] А. Иманбаева. Оқу-тәрбие үрдісін ақпараттандыру ділгірлігі. Қазақстан мектебі, №2, 2000

[3] Андреев В.И. Проблемы педагогического мониторинга качеств. образования // М., Известия Российской академии образования, 2001, №1, 86-90.

[4] К.Құдайбергенова. Құзырлылық – тұлға дамуының сапалық критерий // «білім сапасын бағалаудың мәселелері: әдіснамалық негізі және практикалық нәтижесі» атты халықаралық ғылыми – практикалық конференцияның материалдары. 2008. 30- 32-б

[5] В.С. Кукушкин. Современные педагогические технологии. Начальная школа. Пособие для учителя. (Серия “ Учение с увлечением”). – Ростов н/Д: изд-во “Феникс”, 2004.- 205 с.

[6] В.А. Хуторской. Ключевые компетенции как компонент личностноориентированной парадигмы образования. // «Народные образования», №2, 2003. 23-55-б

[7] Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2005-2010 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы // Астана . 2004. 20.

[8] Б.А. Тұрғынбаева. Мұғалімнің шығармашылық әлеуметін біліктілікті арттыру жағдайында дамыту.: теория және тәжірибе // Алматы. 2005, 98-бет

Жанузакова Г.А., Маткеримова Р. А.

Роль средств массовой информации в обучении иностранному языку

Резюме: В работе рассмотрены язык как средств массовой информации выходит на первый план в эпоху информатизации и глобализации, поскольку аккумулирует в себе языковые, социальные и культурно-исторические явления действительности. Превращение массмедиа в одну из ключевых сфер современного речепользования способствовало концентрации академического интереса как на проблемах функционирования языка в области массовой коммуникации, так и на обучении иностранных студентов языку СМИ.

Ключевые слова: массовая информация, методы обучения, коммуникативная ситуация

Januzakova G, Matkerimova R.

A role of mass medias is in educating to the foreign language

Summary: In work the language of mass medias goes out on the first plan in the epoch of informatization and globalization, as accumulates in itself the language, social and cultural and historical phenomena of reality. Converting of mass-media into one of key spheres of modern assisted the concentration of academic interest both on the problems of functioning of language in area of mass communication and on the language teaching of foreign students MASS-MEDIA.

Key words: mass information, methods of educating, communicative situation